

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **24.02.2025**

İskender

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Tuzla ve Yalova tersanelerinde taşeron sisteminin dayattığı güvencesiz ve kölelik koşullarındaki çalışma, her gün yeni bir örnekle daha da derinleşmektedir. İşçilerin ücretlerinin 40-45 gün boyunca ödenmemesi, maaşların bir kısmının elden verilerek vergi kaçırılması, işten çıkarmalar, haksız kesintiler, güvencesiz çalışma koşulları ve işçi sağlığı ile güvenliğini hiçe sayan uygulamalar, sektörde kronikleşmiş bir sorun haline gelmiştir. Son olarak Neva Gemi ve Milim Marine isimli taşeron şirketlerde yaşananlar; iş güvencesi, işçi sağlığı ve insanca yaşanacak bir ücret talebinin birbiriyle kopmaz bağı bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Neva Gemi firmasında çalışan bir işçinin anlatımına göre, 1200 lira yevmiye ile 10 gün çalışmasına rağmen sadece 3000 lira ödeme yapılmış, eksik ödemenin sebebi olarak işe girişte verilen iş kıyafetlerinin ücretinden düşülmesi gösterilmiştir. Eksik ve yetersiz ekipmanlar nedeniyle işçiler ya kendi cebinden yeni malzeme almakta ya da hasarlı ekipmanları kullanmaya devam etmektedir. Güvenlik ekipmanlarının eksikliği nedeniyle işçiler büyük risk altında çalışmaya devam ederken, bu kazaların sonucunda sorumluluk işçilere yüklenmekte, ücretlerinden kesintiler yapılmaktadır. Patronlar, işçilerin emeğinin karşılığını vermek yerine onları borçlandırarak ve ücretlerinden keyfi kesintiler yaparak sömürüyü katmerlendirmektedir.

Milim Marine'de son yaşanan bir olay ise taşeron sisteminin yarattığı bir başka sorunu açığa çıkarmaktadır: İşçilerin en temel kişisel koruyucu ekipmanlarının ve çalışma araçlarının, başka firmalarda çalışan işçilerden "çalınması" için patronlar tarafından baskı uygulanmaktadır. Çalınan malzemenin bedeli işçilerin maaşından kesilmekte, hatta bu uygulama teşvik edilmekte, ancak ekipmanlar zimmetli olduğu için kaybolduğunda yine işçilerin ücretlerinden kesinti yapılmaktadır. Patronlar, işçileri birbirine rakip hale getirerek, dayanışmayı ve işçilerin birliğini engellemek, mücadele gücünü zayıflatmak istemektedir.

Üstelik, tersane patronları ve taşeron firmalar arasında sorumluluğun birbirine atılması, işçilerin haklarını aramasını daha da zorlaştırmaktadır. Taşeron firmalar, "Ödeme yapamıyoruz çünkü tersaneden para alamıyoruz" derken, tersane yönetimi ise "Biz firmaya ödemeyi yaptık, işçilere maaş vermemesi bizim sorunumuz değil" şeklinde yanıt vermektedir.

Bu Bağlamda;

24507

1- Farklı taşeron şirketlere bağlı çalışan işçilerin ödeme gecikmeleri ve ücret kesintileri konusunda aktardıkları bu sorunun yaygınlığını ortaya koymaktadır:

- **Sanmar Tersanesi İşçisi:** "Sanmar'da bir ay çalıştıktan sonra iş değiştirmek zorunda kaldım. Kısa süreli çalışan işçilerin maaşlarından mutlaka kesinti yapılıyor. Patronlar, gir-çık yaparak çalışanları sürekli kayıplara uğrattıyor."
- **Gemak Tersanesi İşçisi:** "Gemak'ta bir taşeronda 4 gün çalıştım. Yevmiyem 1500 liraydı, toplamda 6000 lira alacağım vardı ama tek kuruş bile ödenmedi."
- **Sefine Tersanesi İşçisi:** "İşe girerken verilen kıyafetlerin parasının maaşlardan kesilmesi yaygın bir durum. Dışarıda 300 lira olan pantolona 2000-3000 lira kesinti yapılıyor."

İşçilerin yaşadığı ödeme gecikmeleri, kişisel koruyucu ekipmanlarını kendi ceplerinden almak zorunda bırakılmaları, iş güvenliğinin maliyet bahanesiyle hiçe sayılması ve tersane patronları ile taşeron firmaların sorumluluğu sürekli birbirine atarak işçileri güvencesizliğe mahkum etmesi gibi sorunlar karşısında, Bakanlığınız en son ne zaman tersanelere yönelik bir denetim gerçekleştirmiştir? Yapılan denetimler sonucunda hangi üst ve alt taşeron şirketlerde hak ihlalleri tespit edilmiştir ve bu ihlaller karşısında ne tür yaptırımlar uygulanmıştır?

2- GEMAK Grup Şirketleri, iş sağlığı ve güvenliğini öncelikli gördüğünü, eşit işe eşit ücret prensibini benimsediğini ve toplu sözleşme özgürlüğünü desteklediğini iddia etse de, tersane işçileri eski ve bozuk makinelerle çalışmaya zorlanmakta, iş kazalarının sorumluluğu üzerlerine yıkılmakta ve ücret kesintileriyle cezalandırılmaktadır. "İnsan haklarına saygılı çalışma ortamı" söylemine rağmen, GEMAK ve taşeron firmalar işçileri güvencesiz çalışmaya zorlamakta, sendikalaşmayı engellemekte ve örgütlenen işçileri kara listeye alarak işten çıkarmaktadır.

İşçilerin yaşadığı sömürü gerçeği ile GEMAK ve diğer büyük tersane şirketlerinin kamuoyuna sunduğu "etik ve insan hakları" politikasının arasındaki bu uçurum neden görmezden gelinmektedir? İşçi sağlığı ve güvenliğinin sistematik olarak ihlal edildiği bu çalışma düzenine yönelik herhangi bir yaptırım uygulanmakta mıdır, uygulanıyorsa bu yaptırımlar neden caydırıcı olmamaktadır?

3- GEMAK'ın ve taşeronlarının "eşit işe eşit ücret" prensibini benimsediğini iddia etmesine rağmen, işçilerin düşük ücretlerle ve keyfi kesintilerle çalıştırılması, taşeron sisteminin işçileri bölerek bir araya gelmesini engellemesi ve böylece alenen işçilerin anayasal bir hakkı olan sendikalaşma ve örgütlenme hakkını ihlal etmesi konusunda Bakanlığınız nasıl bir adım atacaktır?

4- **İşçilerin ücretlerinin 40-45 gün boyunca ödenmemesi, maaşların bir kısmının elden verilerek vergi kaçırılması gibi uygulamalara karşı Bakanlık herhangi bir soruşturma yürütmekte midir?**

5- Tersanelerde taşeron sisteminin yarattığı güvencesizlik ve derinleşen emek sömürüsüne karşı Bakanlığınızın bugüne kadar herhangi bir adım atmamasının sebebi, "iş piyasasında değişen koşullara uyum sağlama" ve "istihdam oranlarını artırma" söylemleriyle

yaygınlaştırılmaya çalışılan “güvenceli esneklik” modeli ile bu taşeron sömürü düzeninin örtüşmesi midir?

- 6- Ücretlerini ödenmeyen işçilere taşeron şirketler, "Ödeme yapamıyoruz çünkü tersaneden para alamıyoruz." derken, tersane yönetimi ise "Biz firmaya ödemeyi yaptık, işçilere maaş vermemesi bizim sorunumuz değil." şeklinde yanıt vermektedir. Ayrıca, makinelerin teminine dair sorunla ilgili GEMAK yetkilileriyle görüşen işçiler, "Bu durum bizi bağlamaz, yapabileceğimiz bir şey yok." yanıtı almakta, dahası, sorunlarını dile getiren işçiler, GEMAK bünyesinde bulunan hiçbir firmada çalıştırılmamakla tehdit edilmektedir.

Ücretlerini alamayan işçilerin taşeron firmalar ve tersane yönetimi arasında sorumluluğun sürekli birbirine atıldığı bir belirsizlik içinde bırakılması, işçilerin haklarını aramalarını nasıl mümkün kılmaktadır? Taşeron sisteminin yarattığı bu muhatapsızlık ve işçilerin sorunlarını dile getirdiğinde işten çıkarılma veya kara listeye alınma tehdidiyle karşılaşması karşısında Bakanlığınız nasıl bir denetim ve yaptırım mekanizması işletmektedir?